

8-Mavzu. Maktab yoshigacha bo'lgan qiz bolalar ko'ylagini konstruksiyalash va modellashtirish

Reja:

1. Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos chizmasini chizish uchun asosiy ma'lumotlar
2. Baza to'rini qurish.
3. Ort bo'lakni chizish
4. Old bo'lakni chizish
5. Yeng chizmasini chizish
6. Yoqa chizmasini chizish
7. Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagini modellashtirish

Tayanch so'zlar va iboralar: Bo'yin yarim aylanasi, ko'krak yarim aylanasi, yelka aylanasi, ort tomondan belgacha uzunlik, ko'ylak uzunligi, yeng uzunligi, yelka kengligi

1. Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos chizmasini chizish uchun asosiy ma'lumotlar

8.1-rasm. Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi namunalari

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagiga tavsif

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi paxta tolali gazlamadan tikilib, yoqa o'mizi dumaloq yoqasiz, uzun yengli, ort bo'lak o'rta chizig'idan taqilma ishlanadi. Ko'ylakni bezash uchun old bo'lak o'ng tomoniga qoplama cho'ntak tikilgan.

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos chizmasini chizish uchun gavdaning o'lchovlari va asosiy o'lchovlarga qo'shiladigan qo'shimcha haqlarni bilish kerak. 1-ilovada asosiy o'lchovlar keltirilgan.

8.1-jadval

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi chizmasini chizish uchun asosiy o'lchovlar (tavsiya etilayotgan ko'ylak o'lchovi 104-28).

№	O'lchov belgisi	O'lchov nomi	Qiymati, sm
1	Cbo'y	Bo'yin yarim aylanasi	14
2	Ck	Ko'krak yarim aylanasi	28
3	Oyel	Yelka aylanasi	19
4	Uor.bel	Ort tomondan belgacha uzunlik	25,5
5	Uk	Ko'ylak uzunligi	48
6	Uyeng	Yeng uzunligi	36
7	Kyel	Yelka kengligi	8,5

8.2-jadval

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos chizmasini chizish uchun qo'shimcha haqlar

T/r	Qo'shimcha haq nomi	Belgilanishi	Qiymati, sm
1	Ko'krak yarim aylanasi qo'shiladigan haq	P_{Ck}	6...8
2	Yelka aylanasi	P_{Oyel}	5...7

8.3-jadval

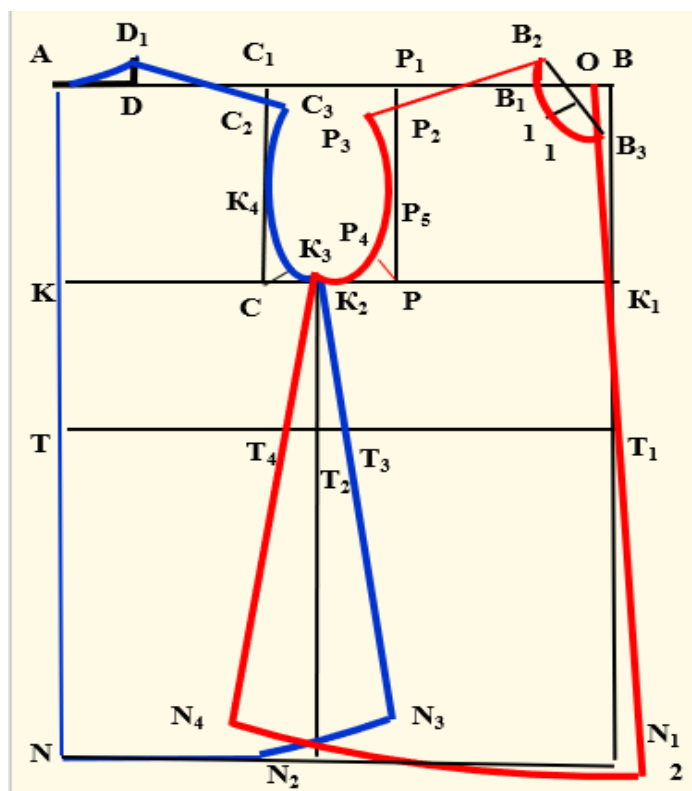
**Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagini loyihalash bo'yicha
texnologik xarita**

T/r	Chizmadagi belgi	Kesim yo'nalishi	Hisoblash formulasi	Natija, sm
Baza to'rini qurish (8.2-rasm)				
1	AB	O'ngga	$Ck+8 = 28+8$	36
2	AN	Pastga	$U_k = 48$	48
3	ABNN ₁		To'g'ri to'rtburchak chiziladi	
4	AT	Pastga	$U_{or.bel}=26$	26
5	AK	Pastga	$AT : 2 + 2 = 26:2 + 2$	15
6	Ko'krak, bel, bo'ksa, etak chizig'idan gorizontal chiziq o'tkaziladi; kesishgan joylarga K ₁ , T ₁ , N ₁ nuqtalar belgilab qo'yiladi.			
7	KC	O'ngga	$Ck : 3 + 4 = 28 :3 + 4$	13,5
8	CP	O'ngga	$Ck : 4 + 2 = 28:4+2$	9
9	C va P nuqtalardan yuqoriga vertikal chiziq o'tkaziladi, AB kesma bilan kesishgan nuqtalar C ₁ и P ₁ bilan belgilanadi.			
	Ort bo'lak chizmasini chizish (8.2-rasm)			
10	AD	O'ngga	$Cbo'y : 3+0,5 = 14:3+0,5$	5
11	DD ₁	Yuqoriga	$AP : 3= 5 : 3$	1,7
12	AD ₁		egri chiziq yordamida tutashtiriladi	
13	C ₁ C ₂	Pastga	1,5-2	1,5-2
14	D ₁ C ₃		10	10
15	CK ₂	O'ngga	$CP : 2$	chizmadan olinadi
16	CK ₃	Bissektrisa	2,5	2,5
17	C ₂ K ₄	Pastga	$C_2C : 2$	chizmadan olinadi
18	Ort bo'lak yeng o'miz chizig'i C ₃ , K ₄ , K ₃ и K ₂ nuqtalar o'rqali o'tkaziladi			

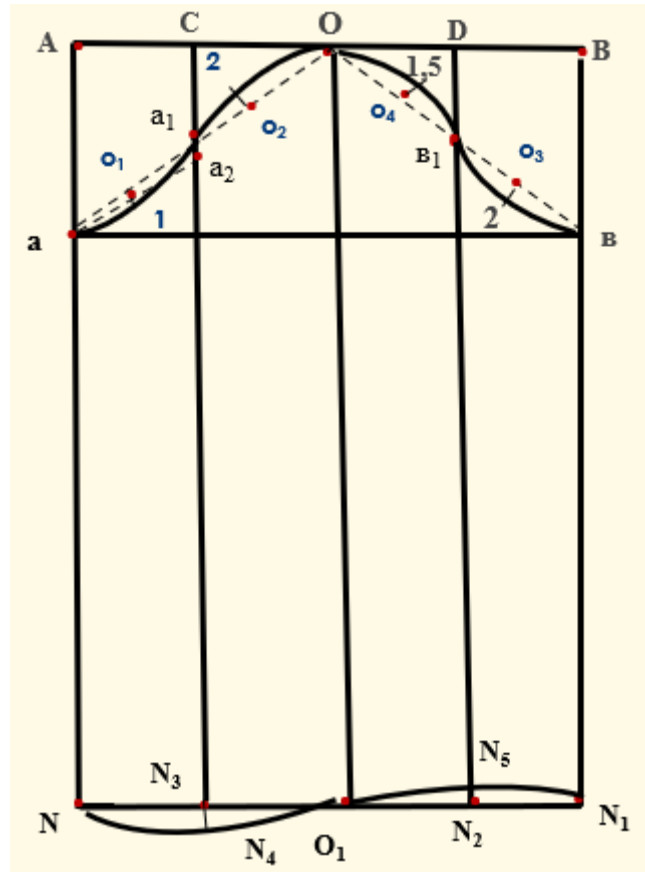
19	T_2T_3	O'ngga	1,5	1,5
20	K_2 nuqta T_3 nuqta bilan tutashtiriladi va davomida N_3 nuqta qo'yiladi			
21	K_2N_3	Pastga	KN	chizmadan olinadi
	Old bo'lak chizmasini chizish (8.2-rasm)			
22	B 1		1	1
23	O nuqtadan K_1 nuqta orqali vertikal chiziq o'tkazilib 2 sm ga uzaytiriladi			
24	OB_1	Chapga	$Cbo'y : 3 + 0,5 = 14:3 + 0,5$	5
25	B_1B_2	Yuqoriga	$OB_1: 3 + 0,5 = 5 : 3 + 0,5$	2,2
26	OB_3	Pastga	OB_1	5
27	B_2 va B_3 to'g'ri chiziq yordamida tutashtirib, teng o'rtasi topiladi va shu nuqtadan B_2B_3 kesmaga 1 sm perpendikulyar o'tkazilib, 1 nuqtani belgilanadi. $B_2,1$ va B_3 nuqtalar egri chiziq yordamida tutashtiriladi. Old yoqa o'mizi shakllanadi			
28	P_1P_2	Pastga	2,5	2,5
29	B_2P_3	Chapga	$D_1C_3 - 0,5 = 10-0,5$	9,5
30	PP_4	Bissektrisa	1,5	1,5
31	PP_5	Yuqoriga	chizmadan olinadi	chizmadan olinadi
32	Old bo'lak yeng o'miz chizig'i P_3, P_5, P_4 va K_2 nuqtalar o'rqali o'tkaziladi.			
33	T_2T_4	Chapga	2	2
34	K_2 nuqta T_4 nuqta bilan tutashtiriladi va davomida N_4 nuqta qo'yiladi			
35	K_2N_4	Pastga	$K_2 N_3$	
	Yeng asos chizmasini chizish (8.3-rasm)			
1	AN	Pastga	U_{yeng}	36
2	AB	O'ngga	$Oyel + Poyel = 19 + 10$	29

3	NN ₁	O'ngga	AB	
4	Aa	Pastga	Aa=PP ₁ : 4 x 3 — 0,5 = 15:4 x 3-0,5	10,5
5	AO	O'ngga	AB:2 = 29:2	14,5
6	AC	O'ngga	AO:2 = 14,5:2	7,2
7	BD	Chapga	BO:2 = 14,5:2	7,2
8	O nuqta a va b nuqtalar bilan punktir chiziq yordamida tutashtiriladi, yordamchi chiziqlarda kesishgan nuqtalar a ₁ va B ₁ bilan belgilanadi.			
9	a ₁ a ₂	Pastga	2	2
10	ao ₁		aa ₂ :2	chizmadan olinadi
11	a ₂ o ₂		a ₂ O:2	chizmadan olinadi
12	Bo ₃		BB ₁ :2	chizmadan olinadi
13	B ₁ o ₄		B ₁ O:2	chizmadan olinadi
14	o ₁ 1	⊥	1	1
15	o ₂ 2	⊥	2	2
16	o ₃ 2	⊥	2	2
17	o ₄ 1,5	⊥	1,5	1,5
18	a, 1, a ₂ , 2, O, 1,5, B ₁ , 2, b nuqtalar ravon egri chiziq yordamida tutashtiriladi.			
19	N ₃ N ₄	pastga	1	1
20	N ₂ N ₅	yuqoriga	1	1
21	a, 1, a ₂ , 2, O, 1,5, B ₁ , 2, b nuqtalar ravon egri chiziq yordamida tutashtiriladi.			
22	N, N ₄ , O ₁ , N ₅ , N ₁ nuqtalar ravon egri chiziq yordamida tutashtiriladi.			
Qaytarma yoqa asos chizmasini chizish (8.4-rasm)				
1	AB	o'ngga	C _{bo'y} (chizmadan olinadi)	14
2	AA ₁	pastga	9	9

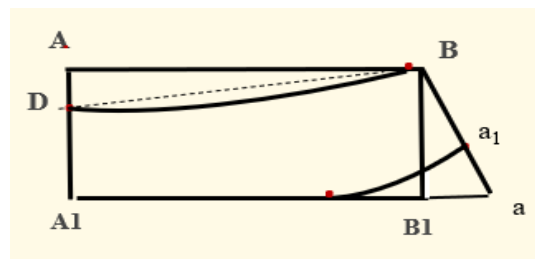
3	A_1B_1	o'ngga	AB	
4	B_1a	o'ngga	4	4
5	aa_1	yuqoriga	1	1
6	AD	pastga	2	2

8.2-rasm. Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagi asos chizmasini chizish

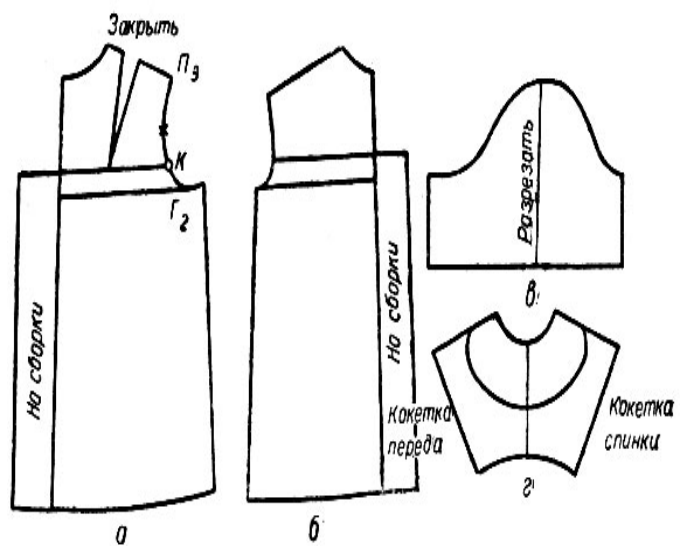

8.3-rasm. Yeng asos chizmasini chizish

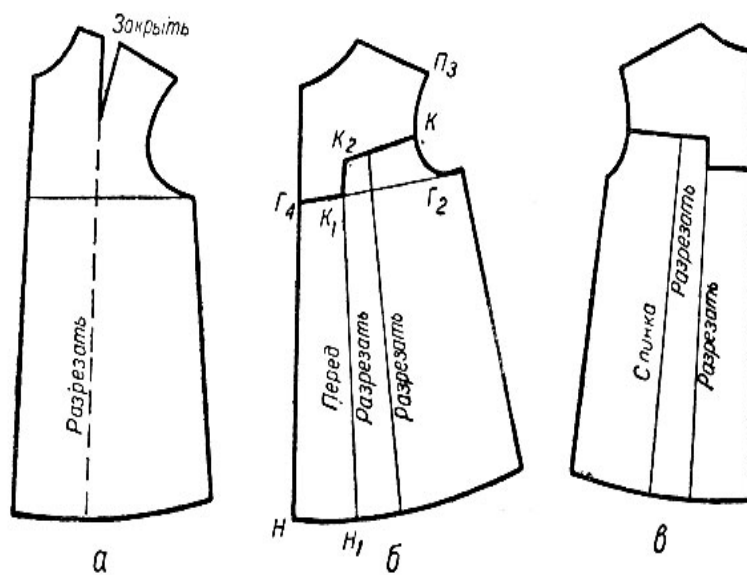

8.4-rasm. Qaytarma yoqa chizmasini chizish

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagini modellashtirish

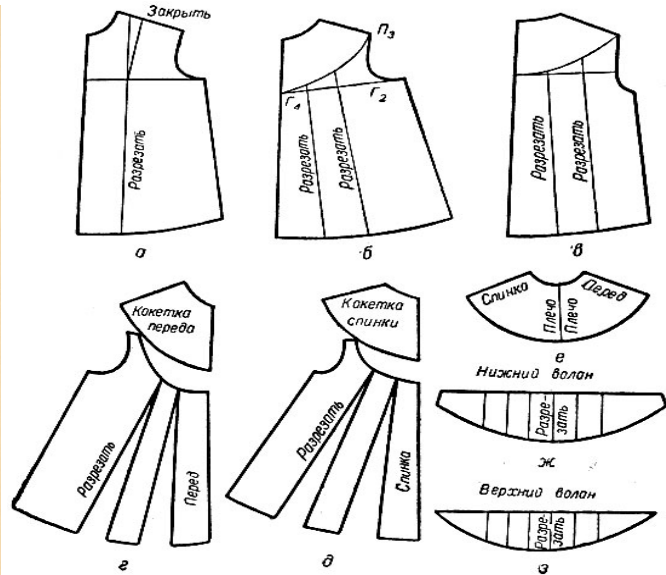

8.5-rasm. Model №1.

8.6-rasm. Model №2.

8.7-rasm. Model №3.

NAZORAT SAVOLLARI

1. Maktabgacha yoshdagi bolalar kiyimi konstruksiyasida qaysi o'lchovlar asosiy hisoblanadi?
2. Baza to'ri qanday chiziqlar asosida quriladi?
3. Ko'ylakning yeng qismini loyihalashda nimalarga e'tibor qaratiladi?
4. Yoqaning old va orqa bo'laklari qanday farqlanadi?
5. Kiyim konstruktsiyasida «garmoniya» va «proportsiya» tushunchalari nimani anglatadi?